



Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, 1712

§. II. Quia ad dubium speculativum sequitur necessario practicum. Vbi
iterum de possessione libertatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84796](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84796)

quod Iudex in causâ criminali stare teneatur allegatis, & probatis, si habeat evidentiâ oppositi; quia est contra legem naturæ damnare eum, quem evidenter scio esse innocentem.

§. II.

Quia ad dubium speculativum sequitur necessarium practicum. Ubi iterum de possessione libertatis.

SUMMARIUM.

Arguitur. Quia speculativè dubius de licentiâ est de eâ practice dubius, n. 112.

Et quia idem est dubitare de existentiâ legis, ac de malitiâ operationis, n. 113.

Dico ad dubium speculativum sequi regulariter practicum, nisi novum addatur principium, n. 114.

Aliquid esse certò vetitum est esse absolute illicitum, non verò aliquid esse dubie vetitum, n. 116.

Dico quòd dubitare de lege idem est, ac dubitare de malitiâ actus, si non accedat aliud principium, n. 117.

Non licet operari cum dubio practico, eo non deposito, ib.

Paritas hominis dubitantis num detur precipitium, & reflexe judicantis non dari, nihil probat, immo olet Jansenismum, num. 118. 119.

Existentiâ precipitii non pendet a notitiâ viatoris, ib.

Arguit Palanco, & P. Eliz. al. quia in dubio de malitiâ teneor non eligere, quia in dubio sequendum tutius, n. 120.

Hoc est preceptum Divinum, non purè Ecclesiasticum, ib.

Dico teneri in omni dubio tam speculativo, quam practico eligere tutius, si non adsint principia reflexa, per quæ deponatur; non ita si adsint, n. 121.

Hæc principia non opponuntur dicto precepto, ib. Illi regule, Tutius eligendū, videtur opponi alia, Melior est conditio possidentis, n. 122.

Non dicit regula in probabilibus, sed in dubiis tutius eligendum, n. 123.

Qualiter dictæ regule conciliantur, ib.

Dubium juris, & facti, quid? ib.

Ea regula in dubiis videtur consilium. Doctores, n. 124.

Trahitur explicatio Doctorum circa eas regulas, a n. 123. ad 125.

Etsi daretur preceptum sequendi semper tutius, nego, quòd pars favens libertati sit minus turba peccato formali, n. 129.

Immo a peccato materiali, ait Caram. n. 130.

DD. tuentes eam regulam in dubiis tutius est semper consilium, nisi in casibus a lege prescriptis, n. 131.

Juxta me in omni dubio practico sequendum semper est tutius; in omni speculativo melior est conditio possidentis, n. 132.

Similiter dico esse preceptum sequendi semper tutius in omni dubio, sive speculativo, sive practico, illis non depositis; non autem si depositis, n. 134.

Arguit P. Eliz. al. quia possessio libertatis, est de subiecto non supponente, nam sermo est de libertate morali, non de physica, n. 135.

Per me possessio libertatis est titulus sufficiens pro depositione omnis dubii practici in omni virtutum materiâ. DD. n. 136.

Et in omni dubio tutius sequendum, nisi deponatur; si autem deponatur, non est sequendum, n. 137.

Sicut ex libertate physica in materiâ iustitiæ confertur possessio libertatis morali, ita in alia, n. 138.

Homo ante omnem legem habet libertatis morali possessionem. Cur? ib. & n. 139. 140.

Interpretatio communissima facit evidentiam moralem, n. 141.

Secundum argumentum est; quia eo N. ipso quòd intellectus est speculativè incertus num tale objectum liceat, eo ipso est etiam practice dubius, num ejus electio liceat; sed eo ipso quòd est practice dubius num ejus electio liceat, eo ipso est practice certus, quòd ea electio non sit licita: ergo eo ipso quòd intellectus est speculativè incertus num tale objectum liceat, eo ipso est practice certus, quòd ejus objecti electio sit illicita: ergo implicat, ut sit practice certus, quòd ea sit licita.

Confirmat; quia perinde est dubitare de N. existentiâ legis, ac dubitare de malitiâ operationis; malitia enim operationis constituitur per aliquam legem: ergo dubitare de prohibitionem objecti est formalissimè dubitare de licentiâ electionis; sed cum dubio practico de licentiâ operationis non est licitum agere; ergo cum dubio speculativo de prohibitionem objecti numquam erit licitum agere. Ita P. Eliz.

Respondeo certum esse, quòd ad dubium speculativum sequatur regulariter & N. per se dubium practicum, nisi novum superveniat principium dictans, nos posse contra dubium speculativum, immò contra practicum directum operari, ut dixi num. 97. Concedo itaque verum esse, quòd intellectus speculativè dubius, immò practice dubius, nisi assumat alia principia certa,

certa, quibus deponat utrumque dubium, tum speculativum de existentia legis, aut honestate objecti, tum practicum directum de licentia actionis deponat; concedo, inquam, quod sit etiam practice directe dubius de licentia actionis, eo ipso quod dubius sit de honestate objecti. At nego, quod maneat practice dubius, si assumat principia certa reflexa; immo eo ipso quod hac assumat, sit reflexe practice certus de licentia actionis; & sic amittit dubium practicum directum de eadem actione, num sit, vel non sit licita.

N. Dices aliquid esse prohibitum, est esse illicitum: ergo dubium num sit prohibitum, est dubium, num sit licitum; sed cum dubio, num sit licitum, non licet operari, ut dixi *sect. 2. §. 3. concl. 5.* contra P. Perez, & Pontium: ergo cum dubio speculativo, num tale objectum sit verum; aut cum dubio practico, num talis actio sit verita, aut mala, non licet operari.

N. Respondeo distinguendo antecedens: 116. Aliquid esse certo prohibitum, est esse absolute illicitum, concedo; aliquid esse dubie prohibitum, est esse illicitum, subdistinguo: si non accedat iudicium reflexum certificans, quod prohibitum, quæ non certo constat, certo non obliget, concedo; si accedat, nego maiorem. Ad reliqua patet.

N. Ad confirm. fateor, perinde esse dubitare, num detur lex, aut num objectum sit verum, ac dubitare, num operatio sit licita; immo ac certo scire ejus objecti electionem esse illicitam, nisi aliunde accedat hoc, aut simile principium reflexum certificans, quod *objectum dubie verum non sit illicitum*: etenim objectum esse absolute illicitum, est esse certo verum: ergo cum dubio directo, an objectum sit verum, optime coheret hoc iudicium reflexum certum, *Certo licet objectum, quod non est certum esse verum*: & concedo consequentiam. Ad tubiumptrum distingo minorem: cum dubio practico de licentia operationis non est licitum operari, eo dubio non deposito, concedo; eo dubio deposito per aliud iudicium certum practicum reflexum, nego minorem; & juxta hanc distinctionem concedo, & nego consequentiam.

N. Dices: Etsi cum dubio speculativo, an in hac via detur precipitum, componeretur iudicium reflexum moraliter evidens dictans non esse, hoc iudicium non facit precipitum ibi non esse, nec facit, quod homo non sit in illud casurus, si eam viam arripit: ergo etsi dubio speculativo de existentia legis, aut malitia objecti superadda-

tur iudicium practicum reflexum moraliter certum dictans eam legem non obligare, hoc iudicium non facit, quod si lex existat, homo non sit moraliter peccaturus; & quod, si objectum sit malum, homo non sit electurus malum.

Sed contra; quia hæc, & similia argumenta mihi semper, & omni Catholico timenda sunt; probant enim, quod invincibilis ignorantia non excuset à peccato morali; eo modo, quo invincibilis ignorantia precipitij, si homo in illud cadat, non excusat à morte. In forma concessio antecedenti, nego consequentiam. Disparitas est evidens: quia realis existentia precipitij non pender à notitia viatoris; adeo ut etsi viator certissime putaret non esse in via precipitium, non ideo hæc certa notitia facit non esse ibi precipitium, nec incursum mortem, qui in illud rueret: contra moralis obligatio ipsius legis pender à notitia operantis; nam lex non obligat moraliter, nisi moraliter existat per cognitionem operantis, nec sufficit, quod lex in re existat, ut moraliter obliget: ergo licet cum hoc iudicio moraliter evidenti, *Non datur precipitium*, possit quis in precipitium incurre; attamen cum hoc iudicio, non dico moraliter evidenti, sed certo probabili, ut nos docuimus, aut probabilissimo, ut Fides docet post tertiam ab Alexand. VIII. *Alex. damnatam*, cum hoc, inquam, iudicio, *Non datur lex*, non potest quis legem moraliter violare, quia cum iudicio moraliter evidenti, aut probabiliori, aut, ut nos docuimus, certo probabili de non lege, non stat iudicium certum, immo nec probabile de lege; & ut lex moraliter obliget, iudicari debet existens: ergo cum iudicio certo probabili de non lege, non stat moralis obligatio legis: ergo lex non potest moraliter violari. Vide quæ dixi *d. 16. sect. 2. & 3. & 4.* ubi ostendi, quod nisi lex sit certa, non tenemur eam sequi.

Tertium argumentum est; quia datur N. præceptum reflexum de eligendo tutiori 120. in omni dubio, ut ait Palanco *qu. 16. per Palanc. totam*: sed quoties dubitamus de malitia objecti, sumus in dubio, an sit malum, aut bonum: ergo tutius tunc est eligendum: sed tutius est non eligere illud objectum; nam non eligendo, nulli me periculo expono eligendi malum, si forte illud objectum est malum; eligendo autem, me expono periculo operandi contra legem, & eligendi malum: ergo in dubio de malitia objecti teneor non eligere objectum: ergo implicat, ut dentur principia reflexa, reddentia licitam

licitam electionem ejus objecti. Consequentia patet: quia hæc principia reflexa opponerentur illi principio reflexo, *Ne eligas objectum, quia tutius est non eligere, quam eligere*. Antecedens autem patet ex pluribus Juris Canonici locis, in quibus opponitur tenendum certum, & dimittendum incertum: hoc autem non est præceptum Ecclesiasticum, sed Divinum: nam Pontifex non facit novum jus, sed declarat præceptum Divinum, quod supponit: & ideo statuit, ut Sacerdos dubius de homicidio non celebret: & ipsa ratio naturalis suadet, quod ex duplici extremo, in quorum uno est, in alio nullum est peccandi periculum, eligendum sit illud, in quo nullum est: ergo à primo ad ultimum, cum nullum sit peccati periculum in non electione objecti de malitiâ speculativè dubij, sit autem in electione ejusdem: consequenter teneor hoc non eligere: ergo implicat, ut possim sine peccato hoc eligere: ergo implicat, ut stante dubio speculativo de malitiâ objecti, possim fieri practicè certus de honestate electionis ejusdem objecti. Ita P. Eliz.

P. Eliz.
N.

121.

Respondeo distinguendo maiorem: In omni dubio tam speculativo de naturâ objecti, quam pratico de licentiâ operationis, tutius est eligendum ex præcepto, si non adsint principia reflexa, per quæ dubium deponatur, concedo; si adsint, nego maiorem; & transmissâ minori, distinguo consequens: In dubio de prohibitione objecti tutius est eligendum, si non adsit principium reflexum, quo illud dubium deponatur, transeat consequentia; si adsit, nego consequentiam. Ad subsumptum, eo transmissâ, & primâ consequentiâ, nego secundam, nempe, quod implicet, ut dentur principia reflexa reddentia licitam electionem ejus objecti. Ad probationem hujus consequentiæ nego, quod principia reflexa opponantur præcepto eligendi tutius est, *Elige tutius, quoties non deponis per principia reflexa conscientiam dubiam*; non autem est: *Elige tutius, depositâ conscientia dubiâ per principia reflexa*. Hæc meo judicio breviter quidem, & ni fallor, nervosè.

N.

122.

Quod si ostentationis gratiâ præter ea, quæ fufè, & sæpe supra dedi d. 11. sect. 4. & alibi de eâ juris regulâ, *In dubijs tutius est eligendum*, plura desiderantur, statim sese offert alia juris regulâ illi opposita, de quâ plura dedi d. 16. sect. 2. 3. & 4. nempe, *Melior est conditio possidentis*: & sicut aliqui ex primâ inferunt, dari præceptum eligendi semper in dubijs extremum tutius; ita alij ex alterâ

inferunt, numquam dari illud præceptum, quoties possessio stat in contrarium. Sed quoties dubitatur, num talis actio præcepta sit ab hac, aut aliâ quâcumque virtute vetita, toties datur jus certû libertatis, ejusque possessio, in quâ nascimur: ergo quoties dubitatur, num aliqua actio sit vetita, cum possessio stet pro libertate, non datur obligatio sequendi tutius.

Quapropter jure merito Doctores inquirunt quomodo duæ regulæ citatæ, *In dubijs tutius est eligendum* & *In dubijs melior est conditio possidentis*, sint conciliandæ. Dico in dubijs, nam quod inter probabilia non sit eligendum tutius, per nos certum est ex d. 10. probabilia autem sunt, quæ habent pro utraqûe parte gravia fundamenta; dubia sunt, quæ nullum, vel proflus leve habent pro utraqûe parte contradictionis fundamentum; ex.gr. an in dubio, five juris, nempe an necne talis lex existat; five facti, an necne talis actio sit contra legem, eligenda sit pars tutior, seu, ut Neoterici passim loquuntur, pars favens legi contra libertatem, quatenus in eâ parte nullum est ne quidem peccati materialis periculum.

Scio plures velle tò *In dubijs tutius est eligendum*, esse tantum consilium. Addit Caram. in Dialecticâ n. 554. nil esse tutius, quam in omni dubio stare pro possessore. Addit P. Koning, d. 34. dub. 10. (pro quo Caram. postquam ejus speculationem pro sua non certitudine legit, eam tanti fecit, ut aliter n. 551. se in actionem gratiarum aliquas pro illo Missas recitari jussisse) scio, inquam, quod P. Koning. velit illud axioma intelligendum de dubio practico, non de speculativo.

Scio Joan. Sanch. d. 42. n. 13. velle eas duas regulas non esse inter se contrarias, et si hoc plures asserant, quin unam esse explanationem alterius, & se mutuo juvare, ita ut quoties adsit regulâ, *Melior est conditio possidentis*, toties adsit aliâ, *Tutior pars est eligenda*; qui enim favet possidenti, sequitur partem tutiorem, nam omnia jura volunt favendum esse possessori.

Scio M. Tapiam tom. 1. qu. 8. art. 9. docere, quod illæ duæ regulæ non repugnent inter se; hæc enim, *In dubijs melior est conditio possidentis*, loquitur de dubio speculativo; & in eo, *Melior est conditio possidentis*, & libertatis in omnium virtutum materiâ; hæc autem, *In dubijs tutius eligendum*, loquitur de dubio practico.

Scio M. Baronum 1. p. Theolog. Mor. c. 127. tra Caram. dicere, quod axioma, *Melior est conditio possidentis*, valeat tantum in foro M. lo-

judiciali, non in foro conscientiae: contra alii volunt, quod valeat tantum in materia iustitiae, adeo ut in omni alia virtute sequendum sit semper tutius, nec proficit conditio possidentis.

N. Scio Fagnanum, & P. Elizald. senti-
128. re, quod in omni materia cujuscumque vir-
Fagnan. tutis melior sit conditio possidentis, dum-
P. Eliz. modo dubitans sit in possessione suae liber-
tatis moralis; non autem solius libertatis
physicæ. Negant autem, quod quoties lex
est dubia, homo sit in possessione suae liber-
tatis moralis, & ideo volunt, quod in tali
casu sequenda sit lex.

N. Scio quod P. Perez judicet dari præ-
129. ceptum sequendi semper tutius; at negat,
P. Perez quod nos quoque negavimus, cum P. Suar.
quod pars favens libertati contra legem sit
minus tuta; & quod pars favens legi con-
tra libertatem sit tutior: etsi enim sequen-
do partem faventem legi nullum sit pecca-
ti materialis periculum; est tamen pericu-
lum peccati formalis, quatenus tunc ope-
rans supponit, se lege dubia teneri.

N. Scio, quod P. Terillus, & ante illum Ca-
130. ram. opinetur, quod in parte favente liber-
P. Teril. tati contra legem nullum sit periculum pec-
Caram. cati materialis, quia implicat peccatum ma-
teriale divinum à formali.

N. Scio plures aperte dicere, quod dicta
131. regula, *In dubijs tutius sequendum*, sit tan-
M. Pass. tum consilium, præterquam in casibus à
D. Perez lege præscriptis. Sed de hoc legi possunt
Illust. DD. à me citati d. 11. sect. 4. ubi fuisse eo-
rum mentem reruli; & præter hos lege ex
S. Joan. Modernis M. Passer. D. Perez, Illustr. de
Fuentes, & Raphaelem à S. Joan.

N. Mihi placet cum P. Moyà tom. 2. qu. 4. n.
132. 8. & tom. 1. qu. 6. §. 5. per totum, ubi Do-
P. Moy. ctorum verba plenè manu refert, & P. Te-
rillo cum communi Theologorum dicere,
quod in omni dubio speculativo melior sit
conditio possidentis; in omni autem practi-
co sequendum semper sit tutius: seu quo-
ties conscientia est practice dubia, esse
semper sequendum tutius; quoties autem est
tantum speculative dubia de jure, aut de
aliquo facto, esse tantum consilium. Ratio
est; quia cum dubio practico numquam li-
cet operari: ergo nisi illud deponatur, da-
tur, stante dubio practico, præceptum se-
quendi semper tutius: e contra cum dubio
speculativo de legis existentia, quia sem-
per adest judicium evidens practicum de
possessione propriæ libertatis, & faciendi
id, quod non certò constat esse vitium,
consequenter tunc non datur præceptum, sed
est purum consilium regula sequendi tutius.

Hæc explicatio, esto mihi placeat, at-
N. tamen non placet ratio nisi bene intelliga-
133. tur; nam in dubio practico datur præcep-
tum non ponendi talem actionem, de qua
dubito num sit licita: ergo datur præcep-
tum sequendi tutius in dubio practico, nam
tutius est non operari: e contra in dubio
speculativo de existentia legis non datur
præceptum omittendi talem actionem; im-
mò illico nobis constat, tale præceptum non
dari, cum sit evidens legem dubiam non
obligare, quia sumus in possessione liber-
tatis, nec jus dubium legis vincere posse
jus certum libertatis. Quapropter licet ve-
rum sit, quod non licet operari, stante
conscientia speculative, aut practice du-
bia, nisi reflexè deponatur; attamen eā-
dem facilitate, quā se offert possessio liber-
tatis excusans nos ab obligatione legis du-
biæ, æquali difficultate non se offert nobis
principium, quo conscientia practice dubia
deponatur; immò quoad hoc statim se of-
fert præceptum.

Quod si hæc explicatio non satisficiat, N.
dicam esse semper obligationem sequendi
134. tutius tam in dubio speculativo, quàm in
practico, nisi utrumque deponatur. Si au-
tem utrumque deponatur, dicam tunc nul-
lam dari obligationem, sed stare possessio-
nem libertatis pro quocumque extremo,
quod prohibito voluerit, ut constat ex so-
lutione allatâ n. 121. Ratio est; quia to-
ties conscientia speculative dubia est pra-
ctice dubia, quoties non adsunt principia
certificantia de licentia operationis: ergo
cum, quoties conscientia est practice du-
bia, detur præceptum sequendi tutius, con-
sequenter, quoties conscientia est specula-
tive dubia, cum tunc sit etiam practice du-
bia, nisi accedant principia reflexa, eo ip-
so dabitur tunc præceptum sequendi tutius.
Hæc est mea mens.

Quantum argumentum ex P. Elizald. N.
lib. 3. qu. 7. & lib. 4. qu. 6. & qu. 13. est; 135.
quia si possessio libertatis causam dubiam P. Eliz.
reddit solutam, eo ipso solveret omne du-
bium: ergo in nullo casu haberet locum
regula de sequendo tutiori. Confirmat;
quia possessio libertatis est de subiecto non
supponente; cum enim quæstio non sit de
possessione libertatis physicæ, sed moralis,
nec homo hanc possessionem contra legem
habeat, immerito ea supponitur.

Sed contra 1. quia, quod possessio liber-
N. tatis sit titulus sufficiens deponendi omne
136. dubium practicum in omni materia, ex-
presse tradidi, & probavi d. 11. sect. 4. & d.
16. sect. 2. 3. & 4. ubi plurimos dedi Do-
ctores,

P. Suar. Flores, quibus addo P. Suar. qui sententiam oppositam falsitatis notat; M. Mart. de Prado *tom. 1. cap. 1. de Confc. qu. 9. n. 10.* Caram. *lib. 4. Theol. Fund. n. 25.* qui plurimos citat, P. Moya *tom. 1. tr. 1. qu. 6. n. 18.* & *tom. 2. tr. 1. qu. 5. §. 1.*

N. 137. Contra 2. quia totum hoc argumentum est antiquissimum, & ante eum illud tradidit Philal. & à nobis solum *d. 16.* immò trahitur, & solvitur à P. Sanch. *lib. 2. de Matrim. d. 4. n. 42.* ait enim in omni dubio practico sequendum tutius, nisi deponatur, quia est evidens lex non operandi cum conscientia practice dubia; in omni autem dubio speculativo nunquam sequendum ex præcepto tutius; quia est evidens principium, quod lex non obliget, nisi certo constet. Ego autem dixi in omni dubio, sive speculativo, sive practico, esse præceptum sequendi tutius, nisi dubium deponatur; si autem deponatur, non esse præceptum. Addo esse præceptum, quoties tutius est possibile, nam sepe impossibile est, ut quilibet sequatur tutius, ut docui *d. 10. & 11.*

N. 138. Ad confirm. respondeo eandem doctrinam tradi à Philal. eamque rejeci *disp. 16.* instando manifestè in materia justitiæ. Vel enim sola possessio libertatis physice est titulus sufficiens retinendi rem dubiam, num sit mea, vel non? Si est; idem dicam de aliis virtutibus: si non est; ergo in materia justitiæ melior non est conditio possidentis. Si ergo ex libertate physica inferatur in materia justitiæ possessio libertatis moralis, cur non in materia aliarum virtutum? Addo evidens esse, quod homo prius sit homo, quam quod aliqua lege obligetur: sed de essentia hominis ut hominis est libertas moralis: ergo ante omnem legem habet homo pro priori possessionem libertatis moralis, quæ est subiectum, quod lege ligatur, adeoque est prius lege; omne enim subiectum est prius formæ.

N. 139. Hoc autem adeo certum est, ut ex solo Ecclesiastici *cap. 15.* apertè constet; ait enim: Deus ab initio condidit hominem, & reliquit illum in manu consilii sui. Adjecit (nota tò adjecit) mandata, & præcepta sua: Si volueris mandata servare, conservabunt te. Apposui tibi ignem, & aquam, ad quod volueris porrige manum tuam. Ecce asseritur, quod Deus condiderit prius hominem liberum, quam ei præceptum tulerit: ergo homo nascitur cum possessione physica libertatis moralis. Est autem hic textus adeo concludens pro libertate morali hominis, ut P. Ripa. Ripal. *tom. 3. d. 8. n. 183. & 184. & d. 14.* per totam dixerit, quod vel ipsi Hæretici,

etsi sint humanæ libertatis hostes, eam fieri cogantur. Plura P. Moya *tom. 1. qu. 6. §. 5. n. 34. & tom. 2. qu. 5. & 6.* dicens jure merito hoc argumentum esse antiquum.

Similiter addo tum ex Caram. in sua Dilexi de non certitudine *num. 728. pag. milia 249.* quod libertas moralis est ipsa libertas naturalis, ut obligabilis, & dirigibilis a præceptis: ergo nisi præcepta superveniant, latissime patet: ergo non tenemur probare, quod homo habeat libertatem moralem; sed Adversarii probare tenentur supervenisse præceptum aliquod, quod eam liget; quod nisi probent, inutiliter arguent.

Demum addo ex P. Carden. *tom. 1. d. 12. N. cap. 4. & 5.* quod interpretatio communissima faciat evidentiam moralem; nam in questionibus de significatione vocum sententia ferè omnium facit evidentiam. Rursus in quaestione facti, num existat præceptum, traditio, consuetudo, & similia, sententia omnium facit certitudinem: ergo cum ferè omnium sententia, & interpretatio sit, quod melior sit conditio possidentis in omni materia, eo ipso melior quoque erit conditio hominis possidentis libertatem, quoties dubium est de malitia objecti, aut actionis; atque adeo poterit deponere dubium, & eligere illud objectum, aut actionem, quatenus homo non tenetur vitare objectum dubiè veritum, aut actionem dubiè honestam; etenim per principium, quo deponit dubium, concipit certum dictamen, conscientia de non peccato in prosequendo tale objectum, & in ponendo eam actionem.

§. III.

Quia ut sim certus de non peccato formali, debeo esse certus de non peccato materiali.

SUMMARIUM.

Arguitur, quia si conscientia probabilis non esset, multò minus dubia, n. 142.

Dico, quod formido cadit supra veritatem, & licentiam ut est in re, non ut in mente, num. 143.

Arguit P. Eliz. quia nemo est certus de non peccato formali, nisi sit de non materiali, n. 145. Et quia nemo potest operari cum hoc iudicio, sive hoc sit, sive non sit licitum, volo operari, n. 146.

Et quia si non possum formare dictamen, quod opus non sit contra legem, nec quod non sit peccatum, n. 147.

Et quia malitia materialis, si sit voluntaria, transit in formalem, n. 148. 149. Nec mutuo, nec non mutuo convertuntur peccata.